

No 156.

Kalendarzyk tygodniowy:

Wt. św. Jana M.
Sr. Narodzenie N. M. P.
Czw. św. Sergiusza P. W.
Piąt. św. Mikołaja z Tol.
Sob. św. Prota i Jacka
Niedz. Imienia N. M. P.
Pon. św. Eugenii P.

Wschód słońca: godz. 5 m. 21
Zachód słońca: godz. 6 m. 34
Dług. dnia: godz. 13 m. 13

Cena prenumeraty:

W ŁODZI:
Rocznie rb. 6 k.
Półrocznie " 3 " —
Kwartalnie " 1 " 50
Miesięcznie " " 50
Odnoszenie 10 k. m.
Bgz. pojedynczy 3 k.

Z przesyłką pocztową:
Rocznie rb. 7 kop. 40
Półrocznie " 3 " 70
ZAGRANICĄ:
Miesięcznie " 1 " 10

Redakcja

w Łodzi,
ul. Przejazd № 8.
Nr. telefonu 593.

ROZWÓJ

dziennik polityczny, przemysłowy, ekonomiczny, społeczny i literacki, ilustrowany

Wtorek, dnia 7 Września 1909 roku.

Kantory: własny w Warszawie, ul. Krucza № 23; w Pabianicach u p. Teodora Minke; w Zgierzu, w aptece p. Patka; w Tomaszowie u p. Teodora Hilla.

CENA OGŁOSZEN: „Nadesłane” na 1-szej stronie 50 kop. za wiersz. Zwyczajne ogłoszenia za tekstem po 7 kop. za wiersz nonparelowy lub jego miejsce. Małe ogłoszenia po 2 kop. od wyrazu (dla poszukujących pracy po 1 1/2 kop.). Najmniejsze ogłoszenie 20 kop. Reklamy i Nekrologi po 20 kop. za wiersz pitłowy. Za dołączenie prospektów 6 rub. od tysiąca egzemplarzy. ARTYKUŁY bez oznaczenia honorarium Redakcja uważa za bezpłatne; rękopisów drobnych nie zwraca.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, z wyjątkiem dni świątecznych, od godziny 3 — 4-ej po południu.

Zatwierdzone przez Ministerium Spraw Wewnętrznych

Kursy Muzyczne

Piotrkowska № 86, dom Petersilge.

Niniejszem zawiadamiam się, iż zapisy uczniów i uczenie oraz egzaminy dla nowostępujących rozpoczną się z dniem 7-ym września, od godz. 11 do 1 i od 4 do 6-ej przednie.

Przedmioty: Fortepian, Skrzypce, Wiolonczela, Organy, Teoria, Harmonia, Kontrapunkt, Historia muzyki, Śpiew chórny. Wykłady: ranne, popołudniowe i wieczorowe.

Po ukończeniu wydają się — według § 14 ustawy — patenty.

Dyrektor: Antoni Grudziński.

Dostać można wszędzie!

KALODONT

NIEZBĘDNY

KREM DO ZĘBÓW

(Wiedeń, 3-go czerwca 1887 r i Paryż 3-go kwietnia 1890 r.)

Przy użyciu zęby pozostają czyste, białe i zdrowe.

W dniach: 12, 15 i 19 września r. b., o godz. 3-ej po poł., bez względu na pogodę, odbędą się

w Rudzie Pabianickiej

WIELKIE WYŚCIGI KONNE.

Na nagrody w wyścigach z przeszkodami i płaskich przeznaczono 8 000 rubli. — Dojazd powozami lub tramwajami Szosą Pabianicką do specjalnego przystanku.

Bilety do nabycia w cukierni W-go A. Roszkowskiego i w Tatarsalu Łódzkim, Nowo-Spacerowa 31, a w dzień wyścigów w kasach na torze.

Ostrzeżenie.

Podajemy do publicznej wiadomości, że p. Stanisław Friedman przestał być agentem wydawnictwa „Mercur” i że wogóle żaden z agentów w Łodzi nie ma upoważnienia do otrzymywania należności za abonamenty, o czym niejednokrotnie ostrzegano Sz. Klientów w czasopiśmie „Mercur”. Upraszamy interesantów zwracać się wprost do redakcji w Petersburgu, Cerkowna 4a, lub do administracji gazety „Mercur” w Warszawie 1805 2-1. Wydawca G. A. Cotteck.

Walki czesko-niemieckie w Wiedniu.

Zapoczątkowana przez prezesa Koła polskiego akcja ugodowa, nie doprowadziła dotąd do żadnego rezultatu a stosunki z dnia na dzień między Czechami a Niemcami bardziej się zaostrzyły i stanęły istotnie na gruncie zasadniczym. Zaczynamy od stwierdzenia rzeczywiściego sta-

nu rzeczy. Czesi i Słowianie zerwali ostatnią sesję Rady państwa przez obstrukcję, Niemcy w ten sam sposób przedtem jeszcze zerwali sesję sejmiku czeskiego. Czesi powiadają: jeśli nie będzie sejmiku, nie dopuścimy do sesji Rady państwa; Niemcy odpowiadają: nie zaprzestaniemy w sejmie obstrukcji, dopóki większość czeska nie uzna całego szeregu naszych postulatów. Ale ci sami Niemcy, którzy w sejmie czeskim żądają zapłaty za zaniechanie obstrukcji, zarazem oświadczają, że w Radzie państwa pod żadnym warunkiem nie wolno obstrukcji czeskiej urządzić.

Postulaty niemieckie są tego rodzaju, że Czesi nie mogą przyjąć ich bez rezygnacji z historycznego stanowiska Królestwa czeskiego, jako politycznej indywidualności. Niemcom idzie właśnie o to, by królestwo czeskie zdegradować na kraj koronny bez żadnych praw historycznych. Czesi gotowi są do wielkich gwarancji dla niemieckiej mniejszości w ramach autonomicznego Królestwa, odmawiają jednak wszelkich ustępstw, któreby wyglądały na negację historycznych praw kraju P. Głębinski usiłuje skłonić Niemców do uruchomienia sejmiku czeskiego, a widząc, że to się nie udaje, próbuje skłonić Czechów, by nie łączyli kwestji sejmowej ze sesją Rady państwa. Nowa i nieprzewidziana okoliczność utrudniła jeszcze i tak już rozpaczliwą sytuację. Wiadomo, że Czesi w dolnej Austrii stanowią z roku na rok znaczący procent ludności, że w samym Wiedniu żyje około ćwierć miliona Czechów, na prowincji zaś istnieją liczne wsie z czeską większością. Inaczej też być nie może. Chłop okoliczny niemiecki, jest leniwy, opieszale i ucieka od każdej ciężkiej pracy, jedynie przeto kraje czeskie dostarczają stolicy służby domowej, robotników fabrycznych, terminatorów do rzemiosł, praktykantów do handlu i t. p.

Z biegiem lat wytworzyło się więc konsekwentnie także liczne, zasobne i pracowite mieszczaństwo czeskie. Niemcy, których buta w ostatnich latach ogromnie urosła, wywierają na rząd nacisk, by tej tak licznej ludności odmawiał nawet prywatnych szkół czeskich i pozamykał istniejące. Cały szereg szkół uległ temu losowi, ostatnio nawet w gminie Themerau, gdzie 2/3 ludności są narodowości czeskiej.

Oczywiście Czesi zaczęli się buntować. Jeśli, powiadają, mniejszość niemiecka w Czechach ma wszelkie prawa, jeśli dla 30000 Niemców w Pradze istnieją doskonałe zakłady naukowe, od szkół elementarnych począwszy, aż do uniwersytetu, to i ćwierćmilionowa ludność czeska w Wiedniu, ma prawa przynajmniej do szkół prywatnych. Na to znów Niemcy zastawiają się frazesem, że dolna Austria jest „historycznie” krajem niemieckim, ci sami Niemcy, którzy w Czechach rugują wszelkie z historii płynące prawa. Zaczęła się więc w Wiedniu i okolicy istotnie dzika na Czechów naganka.

Dzień po dniu motłoch stołeczny tłucze się w domach czeskich i napastuje spokojnych

przechodniów. Skoro tylko jakie Towarzystwo śpiewackie czeskie zaprojektuje niewinną wycieczkę, wnet Niemcy organizują formalne legiony i nie pozwalają Czechom wysiąść z wagonów. W jednej okolicy zmobilizowała się ludność całego powiatu na wiadomość, że 200 kobiet czeskich przybyć ma na odpust!

Wobec takiego stanu rzeczy Czesi jasno zapowiadają, że jeśli ludność czeska w Wiedniu dozna jakiegokolwiek krzywdy, to wnet odczują to na własnej skórze Niemcy w Pradze. Policja jest bezradną i nie ma śmiałości przeszkodzić patryotycznemu „spacerowi”, a brak jej siły dla obrony ludności czeskiej.

Na tem tle tocząca się akcja ugodowa jest oczywiście beznadziejną i sesja sejmowa czeskiego zapewne spłźnie na niczem i w konsekwencji obstrukcyja w Izbie poselskiej nie ustanie. W tych warunkach powstały samorzutnie pogłoski o rozwiązaniu Izby poselskiej. Sądzę, że pogłoski się nie sprawdzają, bo ani niemieckie stronnictwo, ani rząd rozwiązania nie chcą.

Rząd musi w kilka miesięcy znaleźć pokrycie na poczynione już podczas zatargu z Serbią wydatki i na nowe i bardzo znaczne zapotrzebowania dla armii i floty. Potrzeba tak jest piekąca, że rząd nie może czekać aż do przeprowadzenia nowych wyborów. Zapewne przeto powtórzy się to, co już nieraz w Austrii bywało: tuż przed rozpoczęciem sesji gabinet ustąpi, do steru przyjdzie rząd czysto urzędniczy, a stronnictwa, które się obawiają rozwiązania Izby, wezmą to za pozór do zaprzestania obstrukcyj, bo powiedzą, że wobec gabinetu urzędniczego, który jest tylko przejściowym, nie mają do obstrukcji powodu. Państwo będzie więc miało swe potrzeby zaspokojone, poczem dalej toczyć się będzie walka czesko-niemiecka, na zaznaczonym już terenie.

Aeronautyka rosyjska.

„Nowaja Ruś” drwi bez litości z zarządzającego t. zw. „rosyjskim parkiem aeronautycznym”:

„Awiatorowie wszystkich krajów zjeżdżali się na zjazd międzynarodowy, mający zająć się sprawą opracowania przepisów o przelatywaniu okrętów powietrznych ponad granicami państw.

Policzono uczestników — są wszyscy. I Boliwia z Peruwją, i wyspy Newfoundlandzkie i Tasmanja, i nawet do nikogo nie należąca wyspa Szpicbergen.

— Panowie — zaczął przewodniczący — zdaje się, wszystkie kraje są tu reprezentowane i możemy wobec tego przystąpić do...

— Nie, nie wszyscy! — ktoś zawołał.

— Ależ, proszę pana, kogo znowu niema? Wszyscy przecież są!

— Wszyscy! wszyscy! — wołali zebrani. — Zaczynamy!

— Nie wszyscy — upierał się ten sam głos. — Rosyi niema!

— A, Rosyi! A wyście nawet nie zauważyli. Pana Kowenkę niema, generała z pęcherzem! — zawołał wesoło awiatorowie.

Nagle wpadł woźny i podał telegram.

— Od generała Kowenkę! — zakomunikował przewodniczący i zaczął czytać:

— Witając wysokie zebranie... i zakomunikować, że ponieważ aerostatyka w Rosyi stanowi tajemnicę państwową... co się tyczy granic, to nasze balony nigdy ich nie przekraczają... przybyć balonem nie mogę, ponieważ „Uczebnyj” ma dziurę. „Łabędź” jest w naprawie... № 0 znajduje się dopiero w próbach...

Naśmiawszy się do syta, awiatorowie przeszli do porządku dziennego.

Z prasy rosyjskiej.

Pod tytułem „U Bolesława Prusa” wydrukowała „Riecz” rozmowę swego korespondenta, podpisującego się L. Clemens, z zasłużonym polskim publicystą, przebywającym podczas letnich miesięcy w Nałęczowie.

Wspomniałszy, że letnisko to, miejsce corocznego paromiesięcznego pobytu Prusa, gromadzi obecnie mnóstwo inteligencji polskiej, cisnącej się dokoła powszechnie szanowanego pisarza

i wymieniwszy dowody ciągłego postępu Nałęczowa, korespondent przystępuje do powtórzenia swojej z Prusem rozmowy, której głównym przedmiotem była sprawa odłączenia Chełmszczyzny.

Niewłaściwie wyrażiliśmy się, mówiąc: powtórzenia rozmowy. Jest to raczej monolog Prusa, odtworzony obiektywnie, choć z widoczną sympatją dla słów i uczuć Prusa.

Z rozmowy tej przytaczamy drobny wyjątek.

— Wiem — są słowa Prusa — co mówi mi statystyka: robotnik rosyjski wytwarza kilka razy mniej niż Francuz, Niemiec, Anglik; rosyjska dziesiątka daje znacznie mniej pszenicy, niż w innych krajach; rosyjska krowa daje mniej mleka i mięsa i t. d., bez końca. Wiem, że śmiertelność jest bardzo wysoka, alkoholizm niszczy siły narodu i t. d., i t. d.

I oto, zamiast żeby rozwiązać wszystkim ręce, otworzyć wszystkim dostęp do wszystkich źródeł kultury, nasi dzierżyciele władzy chcieliby wszystko zachować dla oddzielnych grup. W chwili, kiedy brak ludzi, brak sił, brak pracy należytej, drobiazgowo roztrząsają, komu dać prawo żyć, pracować. To niemal samobójstwo. Rosya ginie z ubóstwa!

Gdyby nie ograniczenia, Polska stałaby się drugą Belgią. Jak rozwijałby się nasz przemysł, jak wzbogaciłby całe państwo!

Mamy świetne dane: położenie terytoryalne kraju, bogactwa przyrodzone, gęstość ludności, jej zalety. Ale cóż możemy zrobić, gdy nami kierują naprzekór naszym własnym interesom i naprzekór interesom całej Rosyi?

Jestem urodzony w rejonie polsko-rosyjskim — powiada Prus. Kraj ten znam i wybornie pamiętam, jakie były stosunki Polaków i Rosjanów podówczas, kiedy jeszcze nie myślano o rusyfikacji przymusowej. Nietylko nie było przymusowego polaczenia, ale w elu rodowitych Polaków asymilowało się z ludnością, rozmawiało z nią, modelowało się z nią. Mieszkańcy Chełmszczyzny było niemal obojętną rzeczą, kto go spowiada, kto mu ślub daje: duchoway unicki, czy ksiądz.

Projekt oddzielenia Chełmszczyzny podsunęli, podług Prusa, ci, którzy są zainteresowani w szczepieniu nienawiści między Polakami i Rosyanami...

Ostatnia pocztą.

— Według wiadomości, otrzymanych przez ministerium kolonij w Hadze od gubernatora Indji niderlandzkiej, w Lemadżangu, na wyspie Jawie, nastąpiła dn. 30 z. m. wielka katastrofa skutkiem nagłej powodzi. Zginęło do 500 ludzi. Zniszczonych jest mnóstwo domów, mostów i zbiorzy zboża. Linia kolejowa pomiędzy Lemadżangiem a Pawirjanem uległa zniszczeniu zupełnemu.

— Z Morelli w Meksyku donoszą, że skutkiem ulew wystąpiły z brzegów rzeki w terytorium Zamorry, wyrządzając szkody olbrzymie. Tory kolejowe uległy podmyciu na znacznej przestrzeni.

— Dr. Cook, który przybył do Kopenhagi, oświadcza, że może naukowo dowieść, iż dotarł do bieguna północnego. Zaczawszy od 85° szerokości północnej, dokonywał pomiarów codziennie, a d. 21 i 22 kwietnia 1908 r. nawet dwa razy dziennie, przyczem używał przyrządów doskonałych. Podczas podróży swej przebywał średnio 18 kilometrów dziennie. W drodze ku biegunowi znajdował się od lutego do kwietnia. Porę tę wybrał na wyprawę dlatego, że lody są wówczas równiejsze i twardsze, niż latem. Na biegunie północnym niema ładu weale.

— „Echo de Paris” donosi z Konstantynopola: Wiadomość o zwołaniu konferencji w sprawie Dardanelów pozbawiona jest podstawy. Posłowie zjadają się w Rzymie tylko na naradę w sprawie kretańskiej.

— Nad Skordyą, na wyspie Sycylii szalał straszny orkan, który sprawił wielkie spustoszenia. Mnóstwo domów zburzonych. Dotychczas stwierdzono 8 osób zabitych i 100 ciężko rannych. Skordya liczy 8,000 mieszkańców i znana jest z hodowli pomarańcz. Leży przy linii kolei Katania—Caltagirone.

— W instytucie Pasteura w Paryżu dr. Salamkini wytworzył nową surowicę przeciwcholetryczną; spodziewane jest silne jej działanie lecznicze. Dr. Miecznikow jednakże zapatruje się sceptycznie na ten nowy wynalazek.

— Między stacyami Kojuzdamir a Karabudżak kolei zakaukaskich rozbił się pociąg towarowy. Zdruzgotanych 29 jadownych wagonów, w tej liczbie 2 cysterny z naftą. Towar uległ zniszczeniu. Z ludzi nikt nie ucierpiał.

— Wiceprezes Koła polskiego w Wiedniu poseł Stapiński, upoważnił tutejszą „Korrespondenz Herzog” do zaprzeczenia wszystkim wiadomościom, dotyczącym jego rzekomego pojednania się z ministrem skarbu Bilińskim. Konferencja, jaka odbyła się między ministrem Bilińskim a Stapińskim, miała charakter zupełnie nie obowiązujący. Pojednanie byłoby dopiero wtedy możliwe, gdyby minister Biliński zmienił swe stanowisko wobec Unii Słowiańskiej.

— Na zaproszenie hr. Zeppelina do Friedrichshafen przybyło wielu posłów, członków Rady związkowej oraz kilku pruskich ministrów, wobec których dokonano wlotu ponad jeziorem. Niektórzy z gości brali udział we wlocie. Aeroplanem kierował hr. Zeppelin osobiście.

— Według doniesień ministerium spraw zagranicznych, w Pekinie nastąpiło podpisanie umowy chińsko-japońskiej.

— Onegdaj o godzinie 9-ej wieczorem pod Petersburgiem po stronie wyborskiej, banda uzbrojona ograbiła kasyera hippodromu wycigowego. Zrabowano mu około 20,000 rub. Rabusie ranili strzałami kasyera w plecy. Towarzyszący mu stróże zdokąd zawrócili konie i powrócili pędem do hippodromu. Rabusie zbiegli; kasyera umieszczono w szpitalu.

— „Corriere della Serra” donosi z Konstantynopola: Sprawa kretańska zyska niebawem rozwiązanie. Wyspa ma otrzymać autonomię. Na gubernatora upatrzony jest ks. of Teck, szwagier króla Edwarda.

— „Daily Telegraph” donosi z Konstantynopola: Minister robót publicznych bada obecnie projekt spółki kapitalistów inżynierów francuskich zbudowania kolei z Adrianopola do Stwy z mostem przez Bosfor.

— Naprawa balonu „Republique Française” potrwa najkrócej do dnia 10 b. m. Jest jednak nadzieja, że 15 b. m. balon sterowy będzie mógł uczestniczyć w wielkich manewrach francuskich.

— Rząd hiszpański nałożył nowe podatki na pokrycie kosztów wojennych.

— W Ajama w Albanii Górnej odbyło się zebranie albańczyków, którzy przybyli na nie uzbrojeni. Demonstranci grozili, że wyruszą do Prizrendu. Dżawida baszę wysłano tam z 4-ma batalionami i kartaczownicami. Pod Duli jeden batalion turecki został przez albańczyków napadnięty. Oficer i żołnierz zabici.

— Teatr polski w Poznaniu pod nową dyrekcją Lelewicza rozpoczął sezon wystawieniem „Halki”. Wystawa wspaniała. Publiczność, spełniająca widownię, przyjęła artystów entuzjastycznie.

— Kanclerz niemiecki v. Bethmann-Hollweg udaje się d. 20 b. m. do Wiednia.

— Sekretarza moskiewskiej rady powiatowej, pułkownika Polakowa, oraz członków moskiewskiej komisji odbiorczej: kapitana pułku kameczackiego, Małyszewa i kapitana pierwszej brygady artyleryjskiej Szeremetowski-go, usunięto ze stanowisk powyższych wspomnianych, skutkiem nadużyć, ujawnionych przez rewizję senatora Garia.

— W porcie kijowskim wybuchnął wczoraj wieczorem pożar w składach drzewa. Pożar trwał noc całą i zniszczył szereg składów. Spłonęło około 500 sążni sześciennych drzewa. Oprócz straży ogniowej, w gaszeniu pożaru brały też udział parowce.

— Zamknięto w Budapeszcie międzynarodowy kongres lekarski.

— Sultán powrócił z Brussy, witany entuzjastycznie przez ludność stolicy.

— Donoszą z Szanhuaju, że ks. regent polecił zarządcom prowincji nadmorskich, aby w jaknajkrótszym czasie zebrali 13 milionów taelów na potrzeby floty chińskiej. Ministerium finansów zamierza prócz tego wyasygnować na cel powyższy jeszcze 5 milionów taelów.

Odkrycie Cooka.

Cook ogłasza w „Matinie”, w sprawozdaniu z podróży swej do bieguna, że pomiędzy 84 a 85 stopniem szerokości, a na 102 stopniu długości geograficznej odkrył wielki nieznaną ląd, który po-

dzielony jest na dwie części. Południowa jest gorzysta, północna część jest płaszczyną, lodem pokrytą. Po dotarciu do bieguna północnego, Cook w otworze, wyłobionym w lodzie umieścił sprawozdanie swoje z podróży. To pole lodowe z punktem upamiętnionym odkryciem Cooka i przez niego uwidocznionym mogło być dotychczas prawdopodobnie zepchnięte z miejsca, gdzie się znajdowało.

Kongres lekarski.

Onegdaj odbyła się w Wiedniu narada komitetu lekarskiego słowiańskiego, którego prezes, profesor uniwersytetu petersburskiego, biorący udział w zamkniętym dopiero co kongresie lekarskim w Budapeszcie, usprawiedliwił swoją nieobecność. Przewodniczył więc obradom dr. Wicherkiewicz z Krakowa. Przedmiotem obrad była uchwała peszteńskiego kongresu lekarskiego, na której mocy do prezydium honorowego kongresu oraz do komitetu lekarskiego należą tylko przedstawiciele tych grup lekarskich narodów, które mają samodzielność państwową.

Uchwałą tą ze słowian wyłączeni są: polacy, czesi, słoweńcy, rusini i chorwaci. Kongres budapeszteński nie wybrał dlatego żadnego polaka do prezydium.

Komitet słowiański lekarski protestuje przeciwko takiej uchwale i protest swój zakomunikował telegraficznie głównemu sekretarzowi kongresu.

Dalsze kroki dla zabezpieczenia praw lekarzy słowiańskich będą przedsięwzięte.

Poświęcenie gmachu Muzeum rzemiosł i sztuki stosowanej w Warszawie.

W niedzielę wobec licznie zebranej publiczności odbyła się uroczystość poświęcenia własnego gmachu Muzeum rzemiosł i sztuki stosowanej przy ul. Chmielnej № 52.

Aktu poświęcenia dokonał ks. kanonik Zygmunt Chelmiński, który następnie w gorącym przemówieniu życzył młodej, a tak pomyślnie rozwijającej się instytucji, aby krocząc po drodze postępu i zbożnej pracy, służyła nadal sprawie podniesienia przemysłu ojczyźnego i wyzwolenia go z pod przewagi obcej. Po ks. Chelmińskim zabierali głos: prezes zarządu dr. Karol Benni, p. Stan. Natanson, dyr. Stefan Dąbrowski, wreszcie przewodniczący sekcji rzemieślniczej przy Tow. popierania przemysłu i handlu, p. Rudnicki.

Po ukończonych przemówieniach dr. Benni oprowadzał gości po gmachu, udzielając objaśnień.

Gmach muzealny składa się z czterech pięt, użytych w sposób następujący: parter — sale na zbiory i intarsję drzewną, oraz mieszkanie dyrektora; I piętro — sala odczytów i pogadanek, biblioteka, sala rysunkowa i kancelarya; II piętro — dwie sale rysunkowe, modelarnia i kancelarya profesorów; III piętro — dwie sale rysunkowe i modelarnia; IV piętro — duża sala rysunkowa z gotnem światłem. Oprócz tego, na każdym piętrze znajduje się mieszkanie dla woznego.

Muzeum posiada oddziały następujące: kursy dla rzemieślników ogólne; oddziały dla slusarzy, mularzy, malarzy i grafików. Jak dotychczas, czerpało wiedzę na kursach Muzeum przeszło 700 uczniów, liczba ta powiększy się obecnie znacznie, dzięki przystąpieniu malarzy i grafików dla których dopiero w ostatnich czasach kursy przy Muzeum utworzono.

Uroczystości wojskowe w Friedrichsham z powodu setnej rocznicy przyłączenia Finlandyi rozpoczną się 18-go września. („Riecz“).

Najbliższe posiedzenie Rady ministrów pod przewodnictwem p. Stołypina, odbędzie się w dniu 7 b. m., i będzie poświęcone sprawie budżetu na rok 1910.

W nocy na 4 b. m. w Petersburgu dokonano, jak donosi „Riecz“, całego szeregu rewizji u kupców petersburskich. Rewizje te znajdują się w związku z rewizją intendentury. U jednego kupca zabrano kilkadziesiąt, a u jednego 200 szyneli żołnierskich.

W połowie bieżącego miesiąca przybędzie do Petersburga prezes Dumy Chomiaków i weźmie udział w naradach budżetowych w ministerium skarbu.

Utworzona przy ministerium skarbu komisya międzywydziałowa w sprawie rewizji przepisów dotychczasowych o urzędowaniu na kresach, jak donosi „Gołos Moskwy“, oświadczyła się za ograniczeniem ulg i przywilejów przysługujących obecnie urzędnikom na kresach. Projektowanym jest zmniejszenie niektórych pensyj urzędniczych na kresach, natomiast wprowadzone będą różne przywileje pod względem awansowania w rangach.

„Prawitielstwennyj Wlasielnik“ ogłasza rozkaz Najwyższy, ażeby dowództwa rot lub sekcji nie powtarzać officerom, karanim chociażby częściowo pozbawieniem praw i przywilejów.

W sferach rządowych poruszono sprawę zniesienia ochrony nadzwyczajnej w Petersburgu. Większość ministrów jest za zniesieniem tej ochrony w Petersburgu, która, jak wiadomo, została już zniesioną w Moskwie.

KALENDARZYK TERMINOWY.

IMIONA SŁOWIAŃSKIE. Dziś Domostawy. Jutro Radosławy. W czwartek Sobiełóra.

KONCERT. Dziś w ogrodzie Grand-Hotelu koncert Filharmonii warszawskiej.

KRONIKA.

(x) **Podziękowanie.** Narodowa rada czeska przesłała na ręce prezesa wystawy w Częstochowie ks. Lubomirskiego, oraz prezydenta m. Krakowa podziękowanie za gościnne przyjęcie wydziałki czeskiej.

Dokument ten podpisał prezes Podlipny.

(a) **Wystawa ruchoma.** Gubernator piotrkowski zawiadomił naczelników powiatowych i policmajstrów miast gubernii piotrkowskiej, że na skutek starań warszawskiego oddziału Towarzystwa popierania przemysłu i handlu — naczelnik kraju zezwolił na urzędowanie w obrębie gubernii Królestwa Polskiego ruchomych wystaw wzorów wyrobów miejscowego przemysłu i rzemiosł. Prawo na udzielanie zawodowych objaśnień ustnych według zatwierdzonej instrukcji otrzymali członkowie oddziału: Andrychiewicz, Hejzler i Błęszyński.

Wystawa będzie miała na celu zapoznanie ludności kraju ze wszystkimi gałęziami miejscowego przemysłu fabrycznego i domowego, jak również zapoznanie z wzorami i miejscowościami wytwórstwa tych towarów pochodzenia zagranicznego, które u nas w kraju nie wyrabiają się.

(a) **Sprzedż trunksów w sklepach monopolowych.** Gubernator piotrkowski rozesał do naczelników powiatowych oraz policmajstrów miast gubernii piotrkowskiej okólnik za № 10967, w którym wyjaśnia, iż wobec ogólnego uspokojenia w życiu publicznym, zarządzający dochodami akcyzy gubernii kaliskiej i piotrkowskiej uznał za możliwe skasować wprowadzony podczas pogromów i grabieży sposób sprzedaży trunksów w sklepach monopolowych przez otwory w drzwiach i oknach, przywracając dawny porządek zwykłej sprzedaży tem więcej, że stosowany środek jest bardzo uciążliwy zarówno dla sprzedawców jak kupujących. Dwuletni system sprzedaży wywołał wilgoć w lokalach sklepów z powodu braku należytej wentylacji, oraz ujemnie odbił się na zdrowiu sprzedawców, którzy podczas chłódów ulegali przeziębieniu.

(a) **Związek przemysłu żelaznego.** Sprawozdanie polskiego związku zawodowego robotników przemysłu żelaznego w Łodzi, mającego swoje filie w Osinach, Zgierzu i Pabianicach, za czas od 1 lipca 1908 r. do 1 lipca 1909 r. wykazuje, że dochody wyniosły 2,549 rub. 41 kop., wydatki zaś 1,625 rub. 53 kop. Zapomóg na leczenie, pogrzeb lub pozbawionym pracy i na podróż do wojska — wydano 346 rub. 26 kop. Kapitał żelazny stanowi 147 rub. 68 kop., kapitał zapomogowy 636 rub. 17 kop. Majątek oddziału łódzkiego ruchomy i nieruchomy 821 rub. Członków jest 513. Za pośrednictwem biura pracy przy Związku otrzymało zajęcie 14 członków.

(a) **Komitet przeciwbraozcy.** Wczoraj, o g. 8 wieczorem, w gmachu przytułku dla starców i

kalek odbyło się posiedzenie miesięczne zarządu Komitetu przeciwbraozcy. Zebrani, po rozpatrzeniu spraw bieżących i przejrzaniu sprawozdania za czas wakacyjny, postanowili urządzić zabawę w Helenowie dnia 19 lub 26 b. m.

Do współdziałania w zabawie uchwalono zaprosić: Towarzystwo śpiewacze i Kółko dramatyczne „Harmonia“, oraz oddział łódzki warszawskiego Koła cyklistów. Komitet zorganizuje także zabawę dziecięcą, do czego uproszone będą przełożone zakładów freblowskich. Prócz popisów wokalnych i wyścigów cyklistów, zabawę urozmaicać różne niespodzianki, confetti itd., przygrywać będą dwie orkiestry.

Dochód z projektowanej zabawy przeznaczony jest na pomnożenie funduszu budowy domu zarobkowego oraz zasilenia kasy sali zajęć.

Z udziałem liczniejszego grona osób odbędzie się zebranie w nadchodzący piątek, o godz. 8-ej wieczorem, w przytułku (Dzielnia № 52) w celu wszechstronnego omówienia organizacji zabawy. Niewątpliwie członkowie Komitetu przeciwbraozcy stawiają się w liczniejszym niż zwykle komplecie.

Zabiegi instytucji, oddającej szlachetne usługi miastu, godne są poparcia, a więc i zabawa powinna udać się jaknajlepiej.

(a) **Z kolei kaliskiej.** Z chwilą wprowadzenia rozkładu jazdy pociągów zimowych, t. j. od dnia 14 września r. b. na kolei kaliskiej, kursować będą pociągi osobowe i towarowe w nocy.

Będzie to wielkiem udogodnieniem, zwłaszcza dla tych, którzy muszą odbywać dalsze podróże, do oddalonych gubernij cesarstwa, korzystając z bezpośredniej komunikacji.

(a) **Na zebraniu Stowarzyszenia komiwojażerów łódzkich.** p. Garkawi, delegat na zjazd w Niżnim Nowgorodzie, odczyta dziś ciekawy referat o działalności zjazdu.

(a) **Zatwierdzenie stowarzyszeń.** Piotrkowska komisya gubernialna do spraw stowarzyszeń i związków zarejestrowała ustawy stowarzyszeń: Łódzkiego literacko-dramatycznego Towarzystwa p. n. „Muza“; Towarzystwa krzewienia oświaty wśród żydów w Łodzi, oraz radogoskiego Towarzystwa muzycznego.

(a) **Towarzystwo pożyczkowo-oszczędnościowych.** Zarządy miejscowych Towarzystw pożyczkowo-oszczędnościowych otrzymały od inspektora do spraw drobnego kredytu polecenie, ażeby na przyszłość nowi członkowie przyjmowani byli nie przez zarząd samodzielnie, lecz wspólnie z radą.

(a) **Z Tow. pożyczkowo-oszczędnościowego.** Na zebraniu 4-go Tow. pożyczkowo-oszczędnościowego postanowiono wydawać pożyczki tylko rzemieślnikom i drobnym handlującym. Przyjęto 31 nowych członków, oraz uchwalono wydać pożyczek na sumę rb. 2500.

(a) **Z Towarzystwa pożyczkowo-oszczędnościowego na Bałutach.** Na skutek starań Towarzystwa petersburskie Towarzystwo „Elko“ zgodziło się wydać subsydyum z warunkiem zmniejszenia udziału członkowskiego z 50 do 25 rubli, aby tym sposobem umożliwić niezamożnej ludności korzystanie z taniego kredytu. Zarząd Tow. pożyczkowo-oszczędnościowego, wobec tego zwrócił się do władzy gubernialnej o zmniejszenie wysokości udziału.

(a) **Przedstawienie Hinako.** Wczoraj w teatrze Wielkim odbyło się zapowiedziane przedstawienie trupy japońskiej Hanako. Mimo reklam w pismach widowisko nie doznało spodziewanego powodzenia. Zebrał się skromny zastęp publiczności, która wysłuchała dwóch jednoaktowych dramatów, napisanych przez Lu-Fu, mianowicie: „Herbaciarni“ i „Otake“. Pełna realizmu gra artystów trupy, zwłaszcza p. Hanako, wywarła na widzach dodatnie wrażenie. Wielka szkoda, że przedstawienie nie poprzedziła zapowiedziana konferencya pióra M. Gawalewicza „o literaturze dramatycznej i teatrze japońskim“. Zawód ten podobno wywołany został jakimś nieporozumieniem.

(a) **Pobór wojskowy.** Według danych urzędowych, w roku bieżącym w powiecie łódzkim będzie wezwanych do powinności wojskowej 1597 młodzieńców; z liczby tej ma być przyjętych do wojska 655.

— Na listę popisowych m. Łodzi wniesiono 1369 młodzieńców, z tego wziętych ma być do służby wojskowej 598.

— Według list popisowych, w całej gubernii piotrkowskiej podlega powinności wojskowej w roku bieżącym 14,293 popisowych, z której to liczby ma być wziętych do wojska 5834.

(a) **Rozporządzenie kuratora okręgu naukowego.** Tutejsze gimnazya żeńskie otrzymały od kuratora okręgu naukowego warszawskiego rozporządzenie, aby wszystkie uczennice nosiły odpowiedni uniform, oraz kapelusze bez szpilek, przy czem uczennice do klasy 5-ej mają mieć włosy splecione w warkocze, od piątej zaś spięte na głowie.

(d) **Z „Lutni“.** Towarzystwo „Lutnia“ urzęduje wycieczkę do Częstochowy na dzień 19 b. m. Dotąd zapisało się około 40 członków i członkiń. Poczyniono starania o ulgowy przejazd koleją.

Zapisy przyjmowane będą do czwartku włącznie wieczorami w lokalu „Lutni“ (Piotrkowska № 108).

(a) **Do Częstochowy** zbiorową wycieczkę urzęduje d. 11 b. m. Stowarzyszenie zawodowe robotników przemysłu włóknistego „Jedność“. Wyjazd z Łodzi nastąpi o godzinie 12 1/2, w nocy, a z Częstochowy z powrotem w poniedziałek o g. 3 m. 45 po południu.

W tym samym dniu mnóstwo polskich związków zawodowych z Warszawy i różnych miast prowincjonalnych organizuje również wycieczkę do Częstochowy.

Zapisy na wycieczkę przyjmuje redakcja „Jedności“ (Piotrkowska 175). Zarząd „Jedności“ prosi o zgłaszanie się w czwartek i piątek (9 i 10 b. m.) z opłaconymi kartami, w celu otrzymania biletu na przejazd i informacje.

Zapisało się dotychczas około 200 robotników. Koszty podróży tam i z powrotem obliczono na 2 rub. 50 kop.

Udział w wycieczce byłby o wiele liczniejszy, gdyby nie to, że w wielu fabrykach zarówno właściciele jak i majstrowie grożą wydaleniem w razie opuszczenia zajęcia. Objaw to tem dziwniejszy, że niektóre fabryki łódzkie same organizują wycieczki dla robotników, wiedząc dobrze, że nie tylko robotnicy, lecz i fabrykanci mogą odnieść z tego korzyść.

— (x) Zgromadzenie majstrów stelmaskich, urządzając wycieczkę do Częstochowy w sobotę dn. 11 b. m., zawiadamia, iż zapisy na taką wycieczkę starszy Zgromadzenia, p. J. Goszczyński (Nawrot № 80). Odjazd z Łodzi o godz. 12 m. 30 w nocy.

— (x) Chór sumowy przy kościele św. Józefa organizuje na dzień 23 b. m. wycieczkę do Częstochowy dla członków, ich rodzin i znajomych. Zapisy na współudział w tej wycieczce przyjmowane będą jutro, t. j. dnia 8 b. m., od godz. 12 do 2 po południu, w piątek od godz. 6 do 8 wieczorem i w niedzielę od godz. 12 do 2 po południu w lokalu przeznaczonym na lekcje przy tymże kościele. Bliższe szczegóły wycieczki podane będą po zamknięciu listy zapisów.

(a) **Hale rybne.** W magistracie łódzkim odbył się szereg zebrań w sprawie otwarcia hal rybnych na placu pp. Wenskiego i Fibicha. Hale te z rozporządzenia komisji sanitarnej zamknięto, właściciele jednak odwołali się do izby sądowej warszawskiej, która orzekła, że jatki można otworzyć z warunkiem uprzednich oględzin i opinii komisji sanitarnej. Magistrat zezwolił właścicielom na urządzenie 12-tu sklepów, ale koniecznie z wodociągami i ustępami.

(x) **Z fabryk.** Robotnicy fabryki Karola Bennicha zawiadomili administrację, że żądają 25% podwyżki. Jeżeli tej podwyżki nie otrzymają — przestaną po dwóch tygodniach pracować.

Fabryka tkacka Bennicha posiada 200 warsztatów tkackich, ręcznych.

(a) **Brak miejsca w szkołach.** Niezamożne sfery naszej ludności skarżą się na to, że prawie wszystkie miejsca w bezpłatnych zakładach naukowych rządowych zajęte są przez synów obywateli i fabrykantów, tak, iż dzieci rodziców niezamożnych pozbawione są możności korzystania z bezpłatnej nauki.

(a) **Zabawa ogrodowa.** Stowarzyszenie zawodowe „Jedność“ organizuje jutro zabawę ogrodową w Paradyżu, podczas której na scenie teatru ludowego odegrana będzie po raz pierwszy sztuka z głosem powieści H. Sienkiewicza „Krzyżacy“, czyli „Zbyszko i Danusia“, przerobiona na scenę przez Adolfa Walewskiego, z muzyką M. Swierczyńskiego.

Wyreżyserowana przez p. J. Myszkowskiego jutrzejsza premiera, pozyskała nowe dekoracje i kostiumy.

(c) **Odnaczenie.** P. Ewa Zake, Iodziańska, pierwsza żydówka polka, ukończyła paryską Sorbonę, ze stopniem doktora nauk filologicznych, udzielonym za rozprawę na temat „La Fontaine i Krasicki, jako bajkopisarze“.

Nadesłane. Wydział Towarzystwa bratniej pomocy słuchaczy Politechniki we Lwowie podaje do wiadomości, iż staraniem komisji informacyjnej otwarty zostaje w dniu 15 września r. b. przygotowawczy kurs z geometrii wykreslonej dla abiturjentów gimnazjalnych pod kierownictwem asystenta Politechniki. Kurs trwać będzie do 7-go października. Zapisy na wykłady przyjmuje Wydział codziennie do godziny 1-ej po poł. Wszelkich wskazówek, dotyczących zapisu na Politechnikę, legalizacji świadectw, warunków utrzymania i t. p., chętnie udziela komisja informacyjna. (Adres: Lwów, Politechnika, Bratnia pomoc).

(a) **Z przemysłu.** Sprawozdanie Tow. Akcyjn. drzędzalni „Dąbrówka“ w Łodzi wykazuje, że obroty w roku operacyjnym 1908 dosięgły sumy rb. 971,089 kop. 45; zysku osiągnięto rb. 68,973 kop. 08, którą to sumę podzielono w sposób następujący: na amortyzację kapitału rb. 35,440 kop. 34; na kapitał zapasowy rb. 1676 kop. 63; na zapłatę podatku przemysłowego rb. 1073 kop. 72; na dywidendę rb. 30,000, pozostałość zaś rb. 152 kop. 39 przeniesiono na rachunek zysków roku bieżącego.

(a) **Komunikacja samochodowa.** W celu przeprowadzenia komunikacji samochodowej na szosie pomiędzy Kutnem, Łęczycą, Ozorkowem i Zgierzem uzyskało pozwolenie władzy już kilka osób. Obecnie znów otrzymał podobną koncesję od gubernatora kaliskiego — mieszkaniec Ozorkowa dr. Rufin Wejsman.

Mimo to wszystko dotychczas na szosie pomiędzy wymienionymi miastami kursują tylko omnibusy i karetki.

(c) **Przywóz nierogacizny.** W ciągu tygodnia ubiegłego przywieziono do Łodzi 640 sztuk nierogacizny; w porównaniu z poprzednim tygodniem, dowóz ten spotęgował się.

(c) **Listy gończe.** Są okręgowy piotrkowski poszukuje za pomocą rozszlanych listów gończych mieszkańca gminy Bruzyca, pow. łódzkiego, Wilhelma Braunkę, oskarżonego z mocy par. 9 art. 1454 Ustawy kar głównych i poprawczych (o zabójstwo z premedytacją).

(c) **Mosadzina.** Z rozporządzenia władzy weterynaryjno-policyjnej na ul. Szkolnej zabito dwa konie, chore na nosaciznę.

(a) **Komunikacja samochodowa.** Wznowiono ruch samochodów „Łódź—Nowosolna—Brzeziny“. Kursują one z Nowego Rynku codziennie od g. 7 rano do 7 wieczorem. Opłata wynosi: do Brzeziny — 60 kop., do Nowosolny 35 kop. Na przebieżenie przestrzeni Łódź—Brzeziny samochód zużywa przeszło godzinę.

(a) **Osobiste.** Dyrektor kursów muzycznych, p. Antoni Grudziński, powrócił z letnich wczasów.

— (x) Naczelnik ochrony wzmocnionej gubernii piotrkowskiej wyjechał dla spraw służbowych na dni kilka.

— (x) Adjutant Naczelnika ochrony wzmocnionej, porucznik Rejlan, wyjechał do Krymu na urlop dwumiesięczny. Zawiadywanie kancelaryą powierzone zostało porucznikowi Terleckiemu.

— Dr. Skibiński powrócił.

(x) **Przypomnienie.** Zarząd Tow. „Harmonia“ przypomina sz. pp. członkom, iż wycieczka na wystawę przemysłowo rolniczą w Częstochowie nastąpi w piątek z 10 na 11 września w nocy. Członkowie oraz zaproszeni goście, którzy wezmą udział w wycieczce, proszeni są o łaskawe przybycie na dworzec dr. żel. fabryczno-łódzkiej w piątek o godz. 11 wieczorem punktualnie. Jednocześnie zawiadamia, że lista zapisów zostanie bezwarunkowo zamknięta dziś, t. j. dnia 7 września o godz. 10 wieczorem. Zapisy od godziny 7 przyjmują kancelaryja Towarzystwa (Południowa № 36).

(p) **Ogólnemu osłabieniu** wczoraj ulegli: kobieta i mężczyzna, z kobiet jedną odwieziono do mieszkania na ul. Przedzalaną. Obojgu doraźnej pomocy udzielił lekarz Pogotowia.

(p) **Przy pracy** W fabryce przy ul. Wierzbowej Władysław Nosakowski, robotnik, lat 27, nadeptał ostre narzędzie i okaleczył prawą nogę; na ul. Anny nr. 33 Rymfeld Ferdynand, robotnik, lat 50, przyciśnięty beczką napełnioną płynem, zwichnął i okaleczył prawą nogę

i na ul. Brzezińskiej nr. 16 Baila Fajlesiewicz robotnicą, lat 30, w maszynie, na której pracowała, okaleczyła lewą rękę. Wszystkim wyżej wymienionym lekarze Pogotowia udzielił doraźnej pomocy.

(p) **Magła śmierć** Wczoraj na ul. Widzewskiej nr. 33 August Petroch, robotnik, lat 53, nagle zmarł skutkiem ataku sercowego.

(p) **Ze schodów** Na ulicy Cegielnianej nr. 31 Abram Efromowicz, buchalter, lat 38, potknąwszy się na schodach, spadł i złamał kość nosową. Doraźnej pomocy udzielił lekarz Pogotowia.

(p) **Z tramwaju.** Wczoraj, w godzinach popołudniowych na ul. Konstantynowskiej nr. 36 Maryanna Klimczak, lat 45, włóciłanka z okolic Łodzi, spadła z tramwaju, będącego w biegu i okaleczyła czoło. Ranę opatrzył lekarz Pogotowia.

(p) **Znęcanie się** W dniu wczorajszym w alejach na ul. Spacerowej jakaś kobieta, dziwnie ubrana, a jak się później okazało, obłąkana, przebiegała aleje, a za nią ścigająca zgraja dzieciaków, z niej się naigrających Interwencya starszych osób dzieci rozpedziła.

(p) **Na kurcze żołądka** zapadli: na ul. Południowej nr. 24 Gula Borzęcka, lat 54, żona handlarza; na ul. Siedziej nr. 47 Michał Białas, wyrobnicza, lat 42; na ul. Nowaka nr. 17 Walenty Borowicz, bednarz, lat 48 i na ul. Pańskiej nr. 103 Maciej Ostasiewicz, syn robotnika, lat 9. Wszystkim wyżej wymienionym lekarze Pogotowia udzielił doraźnej pomocy.

(p) **Śmiertelny wypadek.** Wczoraj, o godzinie 5 poł., ulicą Ludwika posuwał się wóz, wiozący mąkę z kolei kaliskiej towarowej. Przy skręceniu z ul. Ludwika na ul. Andrzeja koło przednie wpadło w rynsztok, nie trzeźwy właściciel, Wincenty Mosiński, spadł z wozu i koło go przejechało. Ściśnięcie przejechała okazały się fatalne, odniósł złamane czaszki, kości czołowej i prawego obojczyka. Przybyły lekarz Pogotowia, udzieliwszy mu doraźnej pomocy na miejscu wypadku, w stanie beznadziejnym odwiózł go do szpitala Aleksandra.

(p) **Bójka** W piekarni przy ul. Podleśnej nr. 1 dźwiał o godz. 7 rano, między czeladnikami powstała kłótnia, a następnie bójka, w której Józef Frontczak, lat 46, został zraniony nożem w lewą rękę. Ranę opatrzone na stacyi Pogotowia.

(a) **Dzieciobójstwo.** We wsi Wola-Grzymkowska, gm. Rąbien, pow. łódzkiego władze policyjne aresztowały 22 letnią Walentinę Ambrożyk, która nieprawie urodzonego syna udusiła, a następnie, dla zatarcia śladów, zakopała w ziemię. Ambrożyk przyznała się do winy, twierdząc, że uczyniła to ze wstydu.

(c) **Pożar** Wczoraj w fabryce Ch. Wiślickiego (Długa 138) wynikł pożar w oddziale przedziałni bawełny, skutkiem silnego spięcia prądu elektrycznego (kurzschluss). Uległ spaleni zapas bawełny i szmat. Pożar ułamejcowiły: II i IV oddziały straży ogniowej ochotniczej.

(a) **Z sądów** Trzeci wydział karny piotrkowskiego sądu okręgowego na kadencji w Pabjanicach, rozpatrywał sprawę mieszkańca gminy Dłutów, powiatu łaskiego, 20 letniego Andrzeja Łysaka, oskarżonego o to, 1) że 22 października 1908 r. na drodze z Pabjanic do wsi Czyżelin, z zamiarem ograbienia napadł Antoniego Góreckiego, i groził zabójstwem w razie odmowy wydania pieniędzy; z przyczyn jednak od napadających niezależnych, pieniędzy od Góreckiego nie wy dostał; 2) że w temże samem miejscu dopuścił się na 50-letniej Góreckiej defloracji.

Przestępstwa powyższe przewidziane są w paragrafach 1642 i 1595 oraz 1526 ustawy kar głównych i poprawczych. Świadców do sprawy wezwano sześciu. Po zbadaniu świadków, przemówieniu prokuratora i obrońcy sąd skazał Andrzeja Łysaka, przy uwzględnieniu okoliczności łagodzących, na 3 lata ciężkiego więzienia.

— W drugiej sprawie na ławie oskarżonych zasiadli: mieszkaniec Pabjanic 18 letni Sylwester Musiał, mieszkaniec gminy Wadlew, wsi Głupice, 23-letni Józef Radowicz, gminy Bujny, wsi Grębociny 27-letni Józef Skupiński i mieszkaniec Jertzówka, powiatu łaskiego, 20-letni Franciszek Marciniak, — obwinieni o to, że 1 sierpnia 1906 roku we wsi Nowe Korniszewice, niedaleko Pabjanic wspólnie z niewyjawionymi na śledztwie uczestnikami, z rozmyslnym zamiarem pozbawienia życia Stefana Kucharskiego dali do niego szereg strzałów, od których tenże wkrótce zmarł. Świadców do sprawy wezwano 10-ciu.

Sąd ogłosił wyrok skazujący: Józefa Radowicza i Józefa Skupińskiego na pozbawienie wszystkich praw i przywilejów i 3 miesiące więzienia, Sylwestra Musiała na 9 miesięcy więzienia. Franciszek Marciniak został uniewinniony.

(a) **Zebrań akcyonaryuszów.** Na dzień 30 b. m., o godz. 4 po południu w Pabjanicach zapowiedziano zebranie roczne akcyonaryuszów pabjanickiego Towarzystwa akcyjnego przemysłu chemicznego. Porządek dzienny zebrania obejmuje: rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania za rok 1908/9 oraz planu działalności i budżetu na rok 1909/10; wybory członków zarządu i komisji rewizyjnej, wreszcie rozwiązanie wniosków członków Towarzystwa.

(c) **Z giełdy mącznej.** Nastrój na giełdzie mącznej jest przygnębiający. Ceny zostały znacznie obniżone o rub. 1.50 do 1.75 na worku. Obstalunków prawie niema; zapasów mąki na składach mało; produkcya ograniczona.

Ceny terazniejsze: lepsze gatunki mąki krymskiej — rub. 10.50 do rub. 11; podolskiej, kijowskiej, ekaterynosławskiej — 9.75 do 10.25, mąka żytnia 6.50 do 7 rub.

(c) **Z Ozorkowa** donoszą nam, że założyciele Towarzystwa wzajemnego kredytu powrócili z Petersburga, dokąd udawali się w sprawie zatwierdzenia ustawy. Starania ich uwieńczone zostały pomyslnym skutkiem.

(c) **Licytacja.** W dniu 23 b. m., w magistracie m. Tomaszowa wyznaczono licytację publiczną na oddanie w trzyletnią dzierżawę dziesięciu jatek miejskich.

(x) **Okólnikiem** zawiadamia firma Schmechel i Rosner, że w październiku otwiera przy ulicy Piotrkowskiej № 100 zakład konfekcyjny dla lepszej garderoby męskiej, damskiej i dziecięcej.

(a) **Z kolei fabryczno-lódzkiej.** Na przystanku Galkówek, zaprowadzano komunikację telefoniczną, mającą na celu połączenie ze wszystkimi stacyami kolei fabryczno-lódzkiej.

(c) **Eksplozja w Łędzinie.** W aptece p. S. Behra na Starym Rynku eksplodowała w oknie wystawowa flaszka z benzyną. Skutkiem wybuchu wypadły szyby z okien i ciężko poranili przechodzącego 12 letniego chłopca N., którego musiano odwieźć na kurację do szpitala miejscowego.

(c) **Utonięcie.** Syn lódzkiego komisyонера, 14-letni gimnazysta Katko, udał się na wakacje do swego wuja, zamieszkałego w mieście Ozero. Zbudowawszy samodzielnie zbitą z desek łódkę—puścił się na rzekę. Łódka napelniła się wodą i poszła na dno, a młodzieniec 14 letni utonął. Rozpacz rodziców nie ma granic.

Z KRÓLESTWA.

(a) **Ze Zduńskiej Woli.** W stodole Szmulowicza, przy ul. Łęczyckiej, wybuchł pożar, który zniszczył zapasy zboża. Ratunek był bardzo utrudniony z powodu braku wody. Straty wynoszą kilka tysięcy rubli.

Przez cztery dni koncertowała w Zduńskiej Woli orkiestra włocławska pod dyrekcją Namysłowskiego. Doznała ona wielkiego powodzenia. Dyrektorowi na pożegnanie zgotowano owocę kwiatową.

(—) **Z Gołonoga** donoszą do „Zagłębia“: Dnia 2 b. m. po południu jechał z sądu gminnego z Wojkowic Kościelnych młodszy strażnik Oksieniak ze znanym złodziejem z Gołonoga Bolesławem Berlikiem. Podczas jazdy Berlik wyciągnął szablę Oksieniakowi i ciął go w szyję, następnie zaś odebrał mu brauning i jednym wystrzałem dobił go, trupa zaciągnął do lasu pod Gołonogiem, a sam zbiegł. Dn. 3 b. m. wykryto w lesie zwłoki zabitego. Przedsięwzięte poszukiwania sprawy zbrodni dały wynik taki, że przy pomocy furmana natrafiono na ślad zbrodniarza. O godz. 12 w nocy z 3 na 4 b. m. policya udała się na rewizję do mieszkania Berlika na Gołonogu; ten, widząc zbliżającą się policję, wyskoczył oknem i zaczął uciekać. Za uciekającym udał się w poгон czecheniec nazwiskiem Mulla Biezwew. Berlik, zauważywszy go, odwrócił się i wystrzelił 2 razy, raniąc lekko czechenca, ten atoli nie zaprzestał pogoni i dogoniwszy Berlika puścił w niego kinżal. Berlik padł ranny i wtedy go aresztowano.

Z CESARSTWA.

— Naczelnik miasta Odessa, gen. Tolmaczew, wezwał wszystkich redaktorów gazet miejscowych i oświadczył im, że ponieważ kandydat na miejsce Pergamanta, adwokat Brodzki, należy do niezalegalizowanej partii kadeckiej, przeto nie wolno nie absolutnie pisać o nim.

— W niedzielę, o godz. 5-ej po południu, powstał pożar na trybunach na polu wysięgowym Tow. wysięgów konnych w Moskwie. Przyczyną pożaru była nieostrożność robotników mularskich. Straty, spowodowane pożarem, wynoszą 20,000 rubli.

S. † P. J A N G A J

po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zakończył życie dnia 2 września w Wrocławiu i tam pochowany na miejscowym cmentarzu.

Nabożeństwo żałobne za spokój jego duszy odbędzie się w Łodzi dnia 9-go b. m. w czwartek o godz. 8-ej rano w kościele św. Krzyża przed wielkim ołtarzem, o czym zawiadamia przyjaciół i znajomych zmarłego

Rodzina.

1835

Wiadomości zamiejscowe.

Demonstracje w Paryżu. Młodzież rojalistyczna, t. zw. „Camelots du roi“ urządziła w Paryżu demonstrację przed pomnikiem znanego obrońcy i zwolennika Dreyfusa, Scheurer-Kestnera Młodzieńcy ci, w liczbie 30, pod przewodnictwem Raula de Sartes, weszli do ogrodu Luksemburskiego i złożyli pod pomnikiem wieniec z wstęgami o napisach, piętnujących Dreyfusa i jego obrońców. Policya usiłowała przeskodzić demonstracyi; przyszło do starcia, podczas którego aresztowano przywódcę młodzieży. Młodzież rojalistyczna zapowiada dalsze demonstracje przeciw radykałom a zwłaszcza przeciw bluźnierczym wykładom prof. Thalamasa.

Stracenie mordercy. Były urzędnik niemieckiego poselstwa, Becker, został dnia 3 b. m. stracony w St.-Jago de Chile za morderstwo, podpalenie gmachu poselstwa i fałszowanie dokumentów.

Katastrofa w kopalni. Z Essen donoszą, że w kopalni Kray w budowanym obecnie szczyście „Joachim I“ w północnym korytarzu kopalni oderwał się nagle ciężki głaz, porwał ze sobą ocembrowanie szybu, zdruzgotał wzniesienie, służące do ochrony robotników. Znajdujący się w szybie górnicy spadli w przepaść głębokości 100 m. Jest prawie pewne, że natychmiast śmierć ponieśli. Wydobyć ich zwłok nastąpi dopiero po zabezpieczeniu scian szybu.

TELEGRAMY.

Madryt, 6 września (P.) Jak donosi Imparcial, dywizya 12, licząca 11,000 ludzi, wyruszyła do Melili pod dowództwem generała Sotomayora.

Konstantynopol, 6 września (P.) Na czele poselstwa, które pojedzie do Krymu dla powitania tam Najjaśniejszego Cesarza, stanie minister spraw zagranicznych, Rifaat basza.

Konstantynopol, 6 września (P.) Pociągi, dążące do Konstantynopola, ulegają znacznym opóźnieniom skutkiem przewozu wojska tureckiego do Albanii, a także do portów, skąd silne oddziały wyruszą do Jemenu w Arabii. Wódz naczelny armii tureckiej, Machmud Szefket, wyjechał do Salonik.

Konstantynopol, 6 września (P.) Sultan potwierdził prawo, zabraniające sprzedaży w Turcyi napojów, sporządzonych ze spirytusu, nie wyrobianego z winogron.

Sewastopol, 6 września (P.) Sąd marynarki rozpoznawał dwa razy kasowaną sprawę o wybuchu miny podwodnej, skutkiem którego zginęło dwóch marynarzy i skazał zarządcę laboratorium, podpułkownika Podjapolskiego, za bezczynność władzy na 3 miesiące aresztu na odwachu, oraz na pokutę kościelną, uwolnił zaś od odpowiedzialności głównego минера portu, kapitana Szczegolewa.

Krzemieńiec, 6 września (P.) Czesi krzemienieccy złożyli przed tablicą pamiątkową wieniec z napisem następującym: „Velkému Slovaniu, sławnému poetovi polskému, Juliusu Slovackemu — krzemieniecki czechové“.

Łondyn, 6 września (P.) „Daily Telegraph“ donosi z Konstantynopola: Niemcy prowadzą kampanię przeciwko ministrowi robót publicznych, ponieważ są wielce rozgniewane na przywileje, jakie daje minister nie niemieckim przedsiębiorcom kolejowym. Niemcy jakoby otrzymały przyrzeczenie, że koncesyi na kolej z Siwas nie udzielono ostatecznie firmie amerykańskiej, ale w odpowiednio przyjaznej chwili ma ona być jeszcze

Łondyn, 6 września (P.) Do Biura Agencji Reutersa telegrafują z Pekinu: Na mocy układu japońsko chińskiego Japonia uznała rzekę Tumyn jako granicę pomiędzy Koreą a Mandzurją. Japonia opuści Czatau w przeciągu 2 miesięcy. Przedłużenie kolei giryńskiej odbędzie się za wspólną zgodą. Będą ustanowieni urzędnicy dla ustalenia granic okręgów: fuszynskiego, jantajskiego oraz górniczych.

Konstantynopol, 6 września (P.) Ogłoszono warunki pożyczki tureckiej 7 milionów funtów na pokrycie deficytu budżetowego. Szacunek emisyjny oznaczono na 89 na 4 proc. i 1 proc. na amortyzację konwersyi nie wcześniej jak 1920 r. Gwarancją pożyczki stanowi dziesięcina z 6 wilajetów anatolijskich.

Konstantynopol, 6 września (P.) Poseł niemiecki, Marszał v. Biberstein powrócił, przywoząc bardzo doniosłe propozycje polityczne Niemiec. Generalissimus armii tureckiej, Szewket basza, z powodu udziału swego w manewrach niemieckich, został upoważniony do prowadzenia w Berlinie dalszych rokowań.

Wiedeń, 6 września (P.) Dzisiaj rozpoczęte rokowania ugodowe miały dotychczas wynik ujemny, wobec czego prawdopodobne jest rozwiązanie rady państwa oraz sejmu czeskiego i dokonanie nowych wyborów przez inny gabinet.

Saloniki, 6 września (P.) Odbyt się tu liczny wiec grecki, protestujący przeciwko decyzji rządu zastosowania tylko trzech przyjętych przez parlament paragrafów projektu prawa o kościółkach spornych. Postanowiono prosić senat o niedopuszczenie do zastosowania tego projektu prawa, dopóki nie stanie się on prawem.

Tabryz, 6 września (P.) Broń, odebraną od ludności perskiej przez wojsko rosyjskie po porażeniu w kwietniu roku bież. szeregowca z pułku strzelców, Petrenki, zwrócono w zupełności generał gubernatora Magbirusa saltanah

Sau-Francisco, 6 września (P.) Pierwsza eskadra oceanu Spokojnego, złożona z 8-miu krążowników opancerzonych, odplynęła na 5 miesięcy na wody azjatyckie.

Rzym, 6 września (P.) „Popolo Romano“ donosi, że w Antivari książę Mikołaj Czarnogórski z powodu 50 letniego jubileuszu rządów swoich ma być ogłoszony królem. W obchodzie wnieśienia księcia czarnogórskiego do godności królewskiej uczestniczyć ma kilku monarchów.

Lwów, 6 września (P.) W Złoczowie wybrano na posła do sejmu z kuryi wiekszej własności ziemskiej, na miejsce opróżnione przez zgon Kazimierza hr. Badeniego, emerytowanego profesora filozofii uniwersytetu lwowskiego, Raciborskiego.

D Z I E N N E.

Warszawa, 7 września (P.) Rozpoczął swoje posiedzenia zjazd naczelników ruchu. Prace zjazdu przeciągną się do 16 września.

Nowoczekask, 7 września (P.) Aresztowano sprawców kradzieży dokonanej u kasyera kopalni Brodzkiego. Są to oficyaliści kolejowi.

Odesa, 7 września (P.) W niedzielę wieczorem rzucono bombę do willi Karuzberga na Chadybejskim Limanie. Bomba eksplodowała, nie przynosząc szkody. Podejrzewana zemsta.

Petersburg, 7 września (P.) Według danych komitetu przesiedleńczego, w ciągu ostatnich siedmiu miesięcy do dnia 1 września wyszło na Syberję 623,604, powróciło z niej 85,424 w tem 44,096 pieszych.

Wiedeń, 7 września (P.) Rozpoczął się zjazd starokatolików; wśród przybyłych obecny arcybiskup z Utrechtu Gul, z Petersburga generał Kiriejew i z Królestwa Polskiego trzech maryjantów.

DROBNE OGŁOSZENIA.

A.A.A.A.A. Tanie odstąpię, pięć, rafię, petych; przyjmę pantenki do nauki haftu, słody i innych ręcznych robotek. Konstantynowska 51 m. 11 od 2-6 3277c3s1

AAA Biuro pedagogiczno-rekomendacyjne Ludwińskiej (Piotrkowska 92) poleca: nauczycielki, nauczycieli różnej narodowości do lekcji i na posady stałe; freblanki-wychowawczynie, ochroniarzki, bony; osoby do towarzystwa, gospodynie, osoby pracujące w handlu. 2956-12-8

Budynki, zdany na fabrykę lub na jakieś składy do wynajęcia zaraz. Wiadomość Staro-Zarzewska № 65. 3238-3-2

Budynki z owocami i woszczyną oraz węglem zaraz do sprzedania. Wiadomość Nowo-Zarzewska № 72 3301-2-1

Chłopiec potrzebny zaraz 15-16 lat do roznoszenia kefiru z kaucy 5 rubli. Patzer, Pasz Meyera 5. Zgłaszać się wieczorem. 3293-1

Centryfuga do sprzedania. Ul. Andrzejka 37 u fryzjera 3253-3-2

Dom, z frontem drewnianym, oficyny murowane, zaraz do sprzedania. Wiadomość ul. Ciemińska 140. 3239-3-3

Do wynajęcia pokój, umeblowany, z całodziennym utrzymaniem. Dzielna 40 m. 1. 3274.3.1

Do sprzedania gospodarstwo z zabudowaniem blisko Ozorkowa, 7 1/2 morgi ziemi, cena 2500 rubli. Wiadomość ulica Wólczanska № 97 m. 17. 3288-3-1

Do sprzedania kuznia ze wszystkimi przyrządami. Ulica Łąkiwnicka 34. 3280-3-1

Dom do sprzedania drewniany o 5 mieszkańach, za 1,900 rb. Pabianice, ul. Konstantynowska № 614. 3279-1-1

Filia rzeźnicza z urządzeniem jest zaraz do sprzedania. Włodzawska № 198 3233-5-3

Furgen rzeźniczy do sprzedania oraz bryczka zupełnie nowa i kości miedziany, duży. Południowa 29. 3268-3-2

Harmonia chromatyczna trzech-rzędowa do sprzedania. Wólczanska 118-32. 3291-3-1

Jest do sprzedania kuc, bryczka, uprząż, siodło, awent, rolwaga, wszystko w dobrym stanie. Wiadomość: Nawrot 76 p. Welnicki 3209-5-5

Jest do sprzedania 7 1/2 morgi ziemi z zabudowaniem z Pabianicami. Wiadomość w Łodzi, ulica St.-Zarzewska № 25 m. 26. 323-3-2

Jest do sprzedania plac dług. 72 l., szer. 32 l. na Bałutach przy ulicy Marysińskiej. Wiadomość ul. Piotrkowska 121 m. 14. 3234-3ws2

Lombardowe kwity kupuje. Zeller, Włodzawska 123. 3285.3.1

Lubny pokój do wynajęcia dla kobiety. Mikołajowska № 35 m. 11. 3300-3-1

Mulżeństwo niezdatne poszukuje zajęcia: żona zna się dobrze na kuchni oraz gospodarstwie domowym, mąż może być lokajem lub czemś innym. Mogą złożyć świadectwa lub rekomendacje. Wiadomość w Administracji „Rozwoju”. 3295-3-1

Maszyny 2 Singera mają używane, bębnowa i pierścieniowa i maszyna za 16 rubli ręczna. Konstantynowska 7-16. 1007-10-6

Meblowi stolarze potrzebni zaraz. Zubardz, ulica Gołca 12, R. Wiśniewski 3264-3-2

Mieszkanie w każdej chwili do wynajęcia dla dwóch panów z całodziennym utrzymaniem. Wiadomość w stołowni, Skwerowa 15 3263-3-2

Nabawie w ogrodzie strzeleczkim została zamieniona laska, wysadzana srebrnymi kwadratami. Posiadacz tej laski raczy przynieść ją do drukarni „Rozwoju”. 3305-3-1

Obiady smaczne, na masle, w domu prywatnym. Ul. Zawadzka № 10 m. 23. 3447-3-3

Potrzebny subiekt fryzjerski. Przędzalniana nr. 86. Pachowski 3259-3-2

Pracownia sukien damskich i dziecięcych, ul. Główna nr. 51 m. 7 II piętro, przystanek tramwajowy. 3255-3-2

Potrzebny czeładnik slusarski i chłopiec do praktyki. Ul. Anny nr. 22. 3254-2-2

Potrzebne są zdolne stuleczarki i spółdzielczarki. Magazynu Kowalewskiej, Piotrkowska 132. 3250-3-2

Potrzebny zaraz uczeń na praktykę do tapicera. Główna 6. 3264-3-2

Potrzebne zaraz zdolne podreżne i uczeńce. Konstantynowska 49 m. 21. 3262-2-2

Potrzebny kantor, 2 pokoje w okolicach ul. Dzielnej, może być w oficynie. Oferty sub S. G. do „Rozwoju”. 3231-3-3

Piwarnia w dobrym punkcie do sprzedania, z powodu prowadzenia dwóch interesów. Wiadomość w Administracji „Rozwoju”. 322-3-3

Potrzebne zaraz zdolne spółdzielczarki i podręczne. Zgłaszać się mogą tylko zdolne. Piotrkowska № 23. „Józefina”. 3303.2.1

Powróciłem z wojska, czytam i piszę po polsku i rosyjsku — poszukuję pracy. Oferty w adm. „Rozwoju” pod A. A. 3290-2.1

Pokój umeblowany z całodziennym utrzymaniem do wynajęcia. Kamienna 22. 3289-3-1

Poszukuję posady szwaczka, woźnego lub jakiegokolwiek zajęcia. Wiadomość: Włodzawska № 80, Biełuzin 3247-2-1

Piszę ładnie, czytelnie po polsku, rosyjsku, niemiecku, znam rachunkowość. Przyjmuję przepisywanie. Oferty proszę składać: „Rozwoju” sub „Piszaczka”. 3284-3-1

Potrzebny pomocnik felczerski na dogodnych warunkach. Wiadomość: ul. Senatorska № 4, A. Kinast. 3233-3-1

Potrzebni stolarze meblowi zaraz. Wiadomość: Piotrkowska № 261. 3276-3-1

Potrzebny chłopiec do terminu do zakładu blacharskiego Ul. Piotrkowska 200-10 3292-1

Potrzebna zdolna prasowaczka na chemiczne i na drobiazgi. Wiadomość: Wólczanska 94. 3278-3-1

Potrzebna dwóch uczeń z 2-klasowym wykształceniem na praktykę do zakładu felczerskiego. Bałucki Rynek № 5 3029.8s6

Potrzebny zaraz subiekt felczerski, ul. Wólczanska № 153 3294-2-1

Praczka i prasowaczka do kieszulki potrzebne, Dzielna nr. 22. 3292-1

Potrzebne 3,000 rb. na II numer 7%. Wiadomość: B. Chałczyński, Przędzalniana 16. 3299-6-1

Potrzebna zdolna panna do szycia krawieczyzny. Wiadomość Główna 42 m. 41. 3298-2-1

Skrzypce 3/4 do sprzedania. Ul. Skwerowa 18 m. 12 3271.3.1

Szczenięta (pontry) rasowe do sprzedania. Wiadomość: Benedykta № 22, u stróża. 3304.3-1

Sklep spożywczy do sprzedania. Wiadomość: Zitelona № 45. 3272-3-1

Sklep kolonialno-spożywczy, dystrybucja, piwo, napoje gazowe, kosmetyka, materiały piśmienne. Śródmieście. Hotel. Ulica przynajmniej. Cena 2500 rb. Wiadomość: Warszawa, Żelazna № 71, skład apteczny. 3297c3s1

Sklep spożywczo-dystrybucyjny do sprzedania. Ulica Jasna № 4 w Radogoszczu. 3070-6-6

Sklep z mieszkaniem, odpowiedni dla rzeźnika lub na piwiarnię do wynajęcia na Konstantynowskiej № 68 zaraz lub od października. Wiadomość: ul. Główna 51 m. 3. 3201-3-3

Sprzedam sklep kolonialny, do brzo prosperujący, powód na miejscu Gubernatorska 42-11. w ofyynie. 3242-3-3

Sprzedam magle z powodu przeprowadzki. Staro-Zarzewska nr. 153. 3146-3-2

Slusarzy na roboty budowlane potrzeba zaraz. Plac kościelny № 8. 3286-2-1

Uczeń V. ej klasy szkoły handlowej z prowincji — poszukuje zajęcia w biurze lub kantorze. Łaskawe oferty proszę składać w „Rozwoju” pod W. W. 3270.1

Z powodu przeprowadzki jest do sprzedania bilard mały, używany, kręgielkowy. Wiadomość w piwiarń: ul. Brzezińska № 59. 3181-8-5

2 pokoje z kuchnią, parter, może być front lub sklep, w pobliżu ulicy Piotrkowskiej potrzebne od 1 października r. b. Oferty: ul. Piotrkowska № 115 m. 5. 3053-3-3

15 letni chłopiec z 3-jej klasy szkoły handlowej z prowincji poszukuje miejsca ucznia w sklepie kolonialnym lub w składzie apteczny. Oferty w „Rozwoju” dla „Chłopca z prowincji”. 3215-3-3

Zagubione dokumenty.

Kwit kaucyjny № 3370 na rd. 10 wydany d. 31/8 1904 r. z Gązowul Łódzkiej — zgubiłem. Uwaga! takowy za nieważny. Aron Sender. 3194-1

Zaginęła czarna duża koza, nad oczami dwa białe znaki. Uprasza się o odprawienie na ulicy Ceglanańska № 87, za nagrodą. 3302-2-1

Zaginat paszport na imię Franciszka Strońskiego, wydany przez wójta gminy Ujazd, pow. tomaszowskiego 3281-3-1

Zaginat paszport na imię Wacława Duszyńskiego, wydany z gminy Pucznów, pow. łódzki. 3282-3-1

Zaginat paszport na imię Romana Przybycyna, wydany z magistratu łódzkiego. 3273-3-1

Zaginat paszport na imię Heleny Zyrner, wydany z Łasku, gm. Żelów. 3275-3-1

Zaginęła książeczka lektymatycyjna na imię Heleny Michalskiej, wydana z magistratu łódzkiego. 3249-3-2

Zaginat kwit od paszportu na imię Anny Kuczyńskiej, wydany z fabryki Gutmana. 3237.3.3

Zaginat paszport na imię Antoniny Szmitelskiej, wydany z gminy Brus. 3228-3-3

Zaginat kwit od paszportu na imię Stefana Koteckiej, wydany z fabryki Grębnia 324-3.3 1831-3-1

Zaginat paszport na imię Pawła Reczka, wydany z gm. Wojciechówce, gub. radomskiej. 3245-3-2

Potrzebna 50 szwaczek

zdolnych do szycia fartuchów. L. Rajchert, Łódź, Wólczanska № 69 1813-3-2

Mauki początków dla dzieci udziela nauczycielka u siebie: Główna 26 m. 11 I piętro, polecając się szczególnie dla dzieci wziętych. Zgłoszenia przyjmie codziennie od 12 1/2 do 3 1/2 797-3-2

SKLEP spożywczo-dystrybucyjny do sprzedania. Wiadomość u Kazimierza Przytułskiego, Plac Bałucki, ul. Ceglana nr. 4 m. 12 od godz. 6 wieczorem, w święta i niedziele w każdym czasie. 1817-3-1

Lekcyi śpiewu udziela J. Gruzowska, dyplomowana artystka śpiewaczka, uczennica szkoły męskiej Łopuskiego, Plac Bałucki, 18 mieszka 8, od 2-5 po poł. 1819-4-1

Do wynajęcia elegancki pokój dla kawalera, z uszuga, gazowem oświetleniem, może być z umeblowaniem lub bez. Włodzawska 83 m. 7. 1833-3-1

Kto ma 3,000 rb. może nabyć hurtowo-detalizny bardzo korzystny interes bez żadnego ryzyka, dający kilka tysięcy rubli czystego zysku rocznie. Wiadomość: skład tytoniu, Piotrkowska № 103 1826 6-1

Potrzebna inteligentna panienka, jako bileterka do kinematografu, oraz chłopiec do posług, umiejący czytać i pisać. Wiadomość Włodzawska 83 m. 7. 10-12. 1834-3-1

Ważna dla sklepów kolonialnych! Otrzymałem świeży transport

Śledzi angielskich **Krown Mattfull Full i Mattfull** w całych i półbaczkach i polecam po bardzo przystępnych cenach. **Teodor Wagner** Piotrkowska 213 — Telefon 591. 1832-3-1

Ktoś z pań potrzebuje na sezon bieżący KOSTIUM OKRYCIE lub FUTRO niech wczesniej zamówi w magazynie Drabikowskiego, Piotrkowska 163. Zamówienia przyjmuję z własnych i powierzonych materiałów i wykonuję podług najwziewszych modeli. Ceny przystępne. Tamże można dostać wyrobione fasony z biłki. 1825-6-1

Bryczka w dobrym stanie do sprzedania. Wiadomość u właściciela takowej, Plac Kościelny № 4. 1831-3-1

ZAGINĘŁO ZALICZENIE za № 84127 2 pudy 37 funtów wysłane do stacji Rosławki na sumę 51 rb 10 kop. na imię J. Weiland, na drugiej stronie było zliczenie na B. Glücksberga. Uprasza się łaskawego znalazcę o odniesienie na ulicę Nawrot № 1a m. 7. 1827-3-1

Zarząd Drogi Żelaznej Fabr.-Łódzkiej podaje do wiadomości, że niżej wymieniony bagaż i rzeczy zapomniane lub zagubione w obrębie drogi, nieodebrane do dnia 1-go sierpnia st. st. 1909 r. będą przechowane na stacji Łódź-Fabryczna w ciągu 4-ch miesięcy od daty ogłoszenia, a następnie w razie nieodebrania, na zasadzie §§ 40 i 90 Ustawy Ogólnej Dróg Żelaznych Rosyjskich, będą sprzedane przez publiczną licytację:

A. Bagaż ze stacji: Warszawa №№: 930, 497, 233, 118, 145, 21, 412, 328, 927; Pruszków № 49; N Radomsk № 591; Będzin № 330; Mogilów № 37; Ostrowiec № 2283; Opoczno № 3291; Lublin № 4823; Zdobunowo № 131; Piotrków № 427.

B. Rzeczy znalezione w obrębie st. Łódź-Fabryczna: laska, koszyczek, poduszczyk.

C. Rzeczy znalezione w obrębie st. Koluszek: parasol, zakiet, kapelus, palto krótkie, zakiet, parasolka, sakpalto, 2 paltocki. 1844-3-1

Potrzebna Salha Apokojo z kuchnią i wygodami od 1 października. **LEMAN** Piotrkowska 97 m. 5. 1837-3-1

DO SPRZEDANIA na dogodnych warunkach w miesiącu powiatowym Wieluniu, sub. kaliska, przy nowo-budującej się kolei posesya w srodmieściu, dwa mieszkalne domy z zabudowaniami gospodarczymi, ogród piękny owocowy, plac przy ulicy 400 lokci frontu i kilkanaście morg ornej pszennej ziemi. Wiadomość w składzie tytoniu Piotrkowska № 103. 1833

Dr. Ksawery Jasiński powrócił. 1829-1

Dr. Arkadyusz GOLDENBERG przyjmuje od 7 1/2 do 8 1/2, wiecz. **Wodny Rynek II.** 1812r

Dr. G. Rotszpan DZIELNA 34 **powrócił.** 1799.3.2

Dr. A. STEINBERG BENEDEKTA № 3 **Zakład Ortopedyczno-Ginnastyczny** (skrzywienia kręgosłupa, choroby stawów, mięśni i t. p.). Leczenie masażem (wibracja), elektrycznością (usuwanie włosów z twarzy za pomocą elektrokoili). **Gabinet Roentgenowski,** (leczenie promieniami Roentgena exremy, lupus'a, favus'a i t. p.) Leczenie prądami elektrycznymi wysokiego napięcia (d'arsonvallizacja, choroby cukrowej, otłoczości, zwaplenia naczyń, podagry, arthritis etc) Leczenie gorącym powietrzem i światłem (czarwonem i fioletozem) chorób stawów, mięśni, neuralgii etc etc 1200 r

Dr. med. S. BARTOSZEWICZ **Analizy lekarskie** w celach diagnostycznych **Piotrkowska № 86, m. 5.** Przyjmuje się też przez aptekę W. B. Głuchowskiego 1725

Michał Cohn ADWOKAT PRZYSIĘGŁY powrócił i przeniósł kancelaryę swoją do domu przy ul. Dzielnej № 28 II piętro, m. № 5. 1807.3.2

Ogłoszenie. **Zarząd Drogi Żelaznej Fabr.-Łódzkiej** podaje do wiadomości, że niżej wymieniony bagaż i rzeczy zapomniane lub zagubione w obrębie drogi, nieodebrane do dnia 1-go sierpnia st. st. 1909 r. będą przechowane na stacji Łódź-Fabryczna w ciągu 4-ch miesięcy od daty ogłoszenia, a następnie w razie nieodebrania, na zasadzie §§ 40 i 90 Ustawy Ogólnej Dróg Żelaznych Rosyjskich, będą sprzedane przez publiczną licytację:

A. Bagaż ze stacji: Warszawa №№: 930, 497, 233, 118, 145, 21, 412, 328, 927; Pruszków № 49; N Radomsk № 591; Będzin № 330; Mogilów № 37; Ostrowiec № 2283; Opoczno № 3291; Lublin № 4823; Zdobunowo № 131; Piotrków № 427.

B. Rzeczy znalezione w obrębie st. Łódź-Fabryczna: laska, koszyczek, poduszczyk.

C. Rzeczy znalezione w obrębie st. Koluszek: parasol, zakiet, kapelus, palto krótkie, zakiet, parasolka, sakpalto, 2 paltocki. 1844-3-1

1882 1886

Papierosy

"Tureckie Gościnne" Ada

10 szt. 6 kop., 5 szt. 3 kop.

pomimo podwyższenia opłaty akcyznej, przygotowujemy się przez fabrykę Tow. A. N. Bogdanowa i S ki z tychże samych co i dawniej gatunków tytoni. Prosimy o spróbowanie i przekonanie się o niezmiennym ich smaku i aromacie.

Zarząd Towarzystwa
A. N. Bogdanow i S-ka
 w Petersburgu.

1697-5-2

Papierosy № 1.

Pomimo nowej taryfy tabaczej, wyrabiamy powszechnie znane papierosy nasze № 1 ze znacznie ulepszonego tytoniu, nie zmniejszwszy ich formatu.

Bracia Polakiewicz.

1788 6

Magazyn OBUWIA

Ant. PRUSKIEGO

poleca obuwie damskie, męskie i dziecięce, znane ze swej drobnoci i trwałości; przy muje wszelkie obśzalunki i rewaracje. **Ceny nizkie.**

Warsztat przy skłenie — Łódź,
PIOTRKOWSKA 118. 1504-11

Gilzy

Nasze Dobre

100 szt. 6 k. 100 szt. 7 k.

Poleca

Jedyna Prawdziwa Polska
 Fabryka Gilz

M. W. Glińskiego
 Łódź, Główna 33. 1771-3

Zakład fotograficzny

do sprzedania w Warszawie, w dobrym punkcie, na pryncypalnej ulicy. Cena 6000, do kupna potrzeba 4000. Wiadomość u p. Goldringa, Warszawa, Marszałkowska № 123 789 3-2

Szkola Prywatna

S. SAWICKIEJ

Widzewska 104.

Zapis uczniów i uczenie codziennie. 1778-3-3

Najlepsza **PASTA** do obuwia

Nowość „**Bocian**” — Now. sól

Bez terpentyny, z przyjemnym zapachem i nigdy nie wysycha, fabryki Karola Peć w Mokotowie. Jedyny dostawca na Królestwo

Ludwik Raczynski w Łodzi, ulica Wólczańska 75 m. 23 1794-3-2

Zajęcia w moim

Zakładzie freblowskim

rozpoczęły się.

K. Prieser

Wólczańska 106. 1809-1

JESIEN 1909 R.

GOTOWE UBRANIA.

Upraszam o łaskawe odwiedzenie mego interesu, by zaprezentować Sz. Publiczności na nadchodzący sezon ostatnie nowości bez obowiązku nabycia.

Prócz gotowych męskich i dziecięcych nbrań, które jak dotychczas w wielkiej ilości były wyprzewadzone, są na składzie w wielkim wyborze: palta, ubrania i ubranka dziecięce — w najgustowniejszych fasonach i w różnych rozmiarach.

Emil Schmechel

Tylko ul. Piotrkowska 98.

1840-5-1

Nie posiadamy żadnej filii!

ZADAJCIE STAŁOWEK KRAJOWYCH

FABRYKI **K. WASILEWSKI, S-ka**

WARSZAWA - CHŁODNA № 29

1775-10-1

W Zduńskiej Woli jest

LOKAL

dla cukierni i restauracji II-jej klasy.

z **patentem** ewentualnie — zaraz do wynajęcia.

Bliższa wiadomość w browarze Zenona Ansztađta w Zduńskiej Woli.

1796-3-2

Zakład Freblowski

Maryi Zarzyckiej

Ulica **MIKOŁAJEWSKA № 22,**

Świadectwa poświadczone przez władze rządowe.

Kursy dla freblanek (metodyka, higiena, przyrodoznawstwo, slóid, rysunki, śpiew, gimnastyka). Zabawy i gimnastyka w ogrodzie. Zapis dzieci i kandydatek na freblanki. codziennie od godziny 9-3 i od 5-7 po poł. Zajęcia rozpoczęły się 1 września. 1838-6-1

Ważne dla pralni!

WIELKI TRANSPORT 1756-6

żelazek

specjalnie wykonanych podług wymagań prasowaczek polecają **Bracia Milker, Nowy Rynek № 5.**

Zarząd Związku zawodowego majstrów tkackich zarobkowych w Zg erzu komunikuje, że w oddziale Radogoszcz przy ulicy Profosorskiej № 5 posiedzenia członków Związku odbywać się będą w następującym porządku:

Poniedziałek godz. 5 po poł.	branza Kortowa i Flora podsżowska
Wtorek	Pluszowa
Sroda	Pelerynowa i Biber paltowa
Czwartek	Chuszkowa i Portjery

Resztę dni dla komisji zarządzającej. Z dnem 6 września otwarto Biuro pośrednictwa pracy, gdzie czeladnicy tkacy mogą się zgłaszać do lokalu, tam otrzymają adres majstra, u którego jest do objęcia praca. Biuro otwarte codziennie dla interesowanych od godziny 9 rano do 12. 1836-3-1

PENSYONAT DYETETYCZNY dla rekonwalescentów, osób cierpiących, oraz potrzebujących stałej troskliwej opieki. Urządzony z komfortem wspólny salon, piękny rozległy widok, oświetlenie elektryczne, wszelkie dyoty, kąpiele zwykłe i gazoze, ogród. Telefon № 155 15. Koszt dzienny od 4-8 rb. Sewerynow 5, w Warszawie.

7-klasowy Zakład Naukowy Żeński
 z klasami wstępniemi

Janiny Tymienieckiej

przy ul. Widzewskiej № 51.

Lekcyje w 4-ch klasach oraz wstępnej rozpoczęły się 1-go września. Klasy V i VI otwarte, kandydatki przyjmowane będą do 10-go września.

Prócz przedmiotów obowiązujących wykładaną będzie higiena. 1839 2 1

W Teatrze „Elektro-Biograf” ul. Piotrkowska 86

oprócz wyciecznego, bardzo pięknego programu, dostępnego dla wszystkich — demonstrowany będzie od godz. 9 wiecz. nadzwyczaj interesujący pouczający obraz:

Operacje profesora Doyona.

Dyrekcya uprzejmie prosi, ażeby osoby nerwowe na tym obrazie nie pozostawały 1787-3-3

Ogród Majstrów Tkackich

Jutro w niedzielę, o g. 6-jej po poł. (wejście bezpłatne) 1804-3

i codziennie: **KONCERT**

oryginalnego zespołu tyrolskich śpiewaków, tancerzy i orkiestry instrumentalnej pod kierunkiem p. D. Mustalera z Gracy.

4 damy 6 panów

pod dyrekcją p. Fr. Frankensteina.

Splawy chóralne, duety i sola, jodlowanie, kuplety i t. d. i t. d.

W niedzielę oraz srodę — w razie pogody — odbędzie się dodatkowo koncert orkiestry wojskowej pod dyrekcją p. Adamczyka.

Niema nad

MYDŁO TATRZAŃSKIE

1828-10-3

PASTA DO OBUWIA

1405-15-15

jest najlepszym środkiem do czyszczenia i konserwowania obuwia. — Dostać można we wszystkich większych handlach. Do każdego pudełka dodaje się gratis nacię raczkę filcową.

W VII-klasowym Zakładzie Naukowym żeńsk. **JULII BERG** zapis uczenie od 20 sierpnia codziennie od 9-3. Egzamin wstępne 1 i 2 września. Kurs nauk rozpoczął się 3 września. **Wólczańska № 139.** 1111-16-12

Migreno-Nervosin natychmiast usuwa ból głowy i migrenę. Bezwarunkowo pewny i nieszkodliwy roślinny środek. Żądać w aptekach i skł. aptecz. tylko oryginalnych proszków po 10 k. szt. — Pudełko 1.20 k. Główn. skł. Tow. Akc. L. Spies i Syn 645-100

Freblanka do dwóch chłopczyków, umiejąca szyc, jest potrzebna. Wiadomość **Wólczańska 139, miesz. 8, od 2-4 godz.** 1790-3-3

Ostrzeżenie. W swoim czasie z całości majątku mego Bruss — sprzedam doktorowi Wolberg kilkadziesiąt morgów ziemi, dla której to przestrzeni założona została nowa księga hipoteczna pod nazwą „Kolonja Zdrowie”. Aktem rejentalnym zastrzegłem sobie prawo propinacji i prawo polowania. Osoby, życzące sobie polować na powyższem terytorjum, zechcą się zgłosić do niżej podpisanego. 1781-3-3 **H. Nencki.**

7-kl. Zakład naukowy żeński J. ZBIJEWSKIEJ ul. Długa № 10 przyjmuje zapis uczenie od dnia 28 sierpnia. Lekcje rozpoczną się 1-go września. 1610-10 6

Karolina Rokicka Nauczycielka muzyki powróciła. Solna № 7 m. 4. 1739-10 4

SZKOŁA PRYWATNA OGÓLNA Jadwigi Modrygajko Średnia № 22. Zapis dzieci codziennie od 9 rano do 1 po poł. (oprócz świąt). Lekcje 1-go września. 1647-9 8

Potrzebna kobieta na przychodnią do posługi. Wiadomość: Karola № 18, m. 12; zastać można od 7-ej do 8-ej. 1818-3-2

Rozpoczęcie SEZONU JESIENNEGO I ZIMOWEGO

Nowości!!! damskiej i dziecięcej konfekcyi nadeszły!

EMILA SCHMECHLA PIOTRKOWSKA 98.

Upraszam o łaskawe odwiedzenie mego specjalnego oddziału, w którym znajduje się nieograniczona ilość najwspanialszych i najgustowniejszych nowości w gotowej damskiej branzji, by zaprezentować Sz. Klijehteli oraz Sz. Publiczności bez obowiązku kupna.

Zasadą mego interesu jest: zawsze mieć na składzie dobre i gustowne nowości przy tanich i zarazem ściśle stałych cenach.

Zadnej filii nie posiadamy!

1821-5-2

ZAKŁAD NAUKOWY M. ZARZYCKIEJ na ul. MIKOŁAJEWSKIEJ 22 został przekształcony na **7-klas. Zakład Naukowy żeński z klasami wstępnymi.** Zapis uczenie i egzamin wstępny od 16-go sierpnia. Lekcje rozpoczęły się 23 sierpnia. 16 64-6-5

Przełożone: **Marya Zarzycka i Zofia Piaskowska.**

7-klasowa Szkoła Handlowa Lucyny Siennickiej PIOTRKOWSKA № 154. Zapisy codziennie do VI kl. włącznie, od 10 ej do 3-ej. Egzaminy dla nowowstępujących 1-go i 2-go września. Lekcje 3-go 1643-12-9

Fabryka Garbarska w Warszawie, w śródmieściu za specjalnem urządzeniem na skóry cokolwiek chromowe, poszukuje **wspólnika z kapitałem, bądź nabywcę** Wiadomość w biurze ekspedycyjnem: **M. Trzeleniecki i S ka, Warszawa, Nowo-asna 8** 1635-14-9

Rada Oplekuńcza Wieczornych Kursów Handlowych przy Stowarzyszeniu Wzajemnej Pomocy Pracowników Handlowych m. Łodzi (Długa 45) zawiadamia, że zapisy na kursy w dalszym ciągu przyjmuje codziennie od 7 do 10 wiecz. kancelaryja kursów. 1842-3-1

ZARZĄD BAŁUCKIEGO TOWARZYSTWA WZAJEMNEGO KREDYTU

podaje do publicznej wiadomości, że biuro Towarzystwa znajduje się przy ul. Zgierskiej № 64 i otwarte jest w dni powszednie od godz. 10 rano do 3 po poł., gdzie udziela wszelkich informacji w zakres czynności Towarzystwa wchodzących. Przyjmuje do dyskonta i inkasa weksle i t. p. Przyjmuje wkłady na procenty jak od członków Towarzystwa tak też i osób postronnych i liczy od takowych od dnia lokacji do dnia podniesienia, a mianowicie: na każde żądanie 4%, z 3-miesięczem terminem 4 1/2%, z 6-miesięczem 5% i od catorocznych 6%. 1304-18-14

Posiadam na składzie duży wybór tanich resztek. **SKŁAD SUKNA I KORTÓW W. GROSSMANA** Nr. 1 Dzielna Nr. 1 zaopatrzony został w wielki świeży transport towarów — krajowych i zagranicznych fabryk, oraz na damskie kostiumy i palta. UWAGA: Ceny bardzo przystępne. 1786-3

7-KLASOWY ZAKŁAD NAUKOWY z klasami wstępnymi STANISŁAWY RAJSKIEJ Dzielna II. Zapis uczenie od 25-go sierpnia, między g. 11-ą a 5-ą. Egzamin wstępny i poprawkowy do klasy przygotowawczej, I, II i III 31-go sierpnia, do klasy IV, V i VI ej 1-go września. Lekcje 2-go września. 1639-d-9

Zakład Tapicersko-Dekoracyjny i Meblowy F. DROZDOWSKI i S-ka, Łódź wł. F. DROZDOWSKI i W. ERECIŃSKI ZACHODNIA № 63. Rok założenia 1892. :: CAŁKOWITE URZĄDZENIA: SALONÓW, BUDUARÓW, JADALNI, GABINETÓW i SYPIALNI w ARTYSTYCZNEM WYKONANIU. SPECYJALNOSC: Meble klubowe w skórę. UMEBLOWANIE STYLOWE I FANTAZYJNE. 1792 10 2

MIESZKANIE do wynajęcia. 5 pokoiów, kuchnia i wszystkie wygody przy ul. Olgińskiej Nr. 12, na wysokim parterze, do wynajęcia od 14-go października r. b. Dowiedzieć się można przy ulicy Kolejowej Nr. 2, róg ulicy Mikołajewskiej, skład węgla. 18081

NOWOŚĆ! Nadzwyczajna NOWOŚĆ!

Tylko za rb. 3. **ZEGAREK** czarny oksydów, płaski, najlepszej geneńskiej konstrukcyi, **ankier na kamieniach** (a nie cylinder), nakręcanie bez kluczyka „Remontoir”, raz na 36 godzin, obciążony i wyregulowany do jednej minuty, z poręczeniem piśmiennem na 6 lat. — Cena zamiast rb. 12 — **tylko rb. 3**, 2 szt. — **rb. 5 k. 75**. Dla rozpowszechnienia mego przedstawicielstwa dołączam do każdego zegarka zupełnie darmo: 1) **Dewizkę** nowo modną nieczerniejącą, wraz z przyrządami i woreczek zamiszowy do zegarka. Obstaunki wysyłam pocztą za załączeniem 1 bez zadatku. Adresować: **Przedstawicielstwo zegarków „Monopol” Sz SZMULEWICZA, Sosnowa 14-1. — P. S.** Za przesyłkę i opakowanie dolieży do 1 lub 3 zegarków 40 kop. **Żądajcie i przekonajcie się!** Bez ryzyka! W razie, gdy zegarek okaże się niedobry, to przyjmuję go z powrotem nawet po miesiącu i pieniądze zwracam całkowite. Zegarek damski z kompletem damskim — **rb. 3 k. 70.** 1713-2

